

ВИЗНАЧЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Наведено порівняльну характеристику оцінки та обліку основних засобів. Проведено порівняльний аналіз підходів до нарахування та відображення в обліку амортизації основних засобів і визначено особливості бухгалтерського обліку вибуття основних засобів згідно з П(С)БО та МСФЗ.

Аннотация. Дана сравнительная характеристика оценки и учета основных средств. Проведен сравнительный анализ подходов к начислению и отражению в учете амортизации основных средств и определены особенности бухгалтерского учета выбытия основных средств согласно П(С)БУ и МСФО.

Annotation. Comparative characteristic of fixed assets assessing and accounting has been given. A comparative analysis of the approaches to calculating and accounting for depreciation has been held and the peculiarities of fixed assets retirement according to National Accounting Standards and IFRS have been defined.

Ключові слова: оцінка, облік, основні засоби, характеристика, бухгалтерський облік, П(С)БО, МСФЗ.

Актуальність даної теми зумовлена виникненням проблеми, невирішеністю методологічних і прикладних питань з приводу порівняльного аналізу та визначення особливостей оцінки й обліку основних засобів відповідно до П(С)БО та МСФЗ.

Оцінкою та обліком основних засобів займалися такі економісти, як: О. Смоліна, Пащенко Н. В., Рибченко М. Ф., Соколов Я. В. та ін. [1 – 3].

Метою дослідження є визначення особливостей і розкриття порівняльної характеристики оцінки та обліку основних засобів відповідно до П(С)БО та МСФЗ.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність.

Предметом дослідження виступають види оцінки та облікові процедури основних засобів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби визначено в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [4]. Норми цього положення застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами всіх форм власності.

Порядок відображення надходження основних засобів у бухгалтерському обліку та формування їх первісної вартості залежить від того, яким чином і на яких умовах вони придбані.

Порівняльна характеристика основних засобів за П(С)БО та МСФЗ наведена у таблиці.

Порівняльна характеристика основних засобів згідно з П(С)БО та МСФЗ

Ознака порівняння	П(С)БО	МСФЗ
Визначення терміна	Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [4]	Основні засоби визначаються як матеріальні активи, які використовуються підприємством для виробництва або поставки товарів і послуг, для здачі в оренду іншим підприємствам, або для адміністративних цілей і які передбачається використати протягом більше одного періоду
Класи основних засобів	Земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки, споруди, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, приладдя, інвентар (меблі), тварини, багаторічні насадження, інші основні засоби	Земля, земля та будівлі, машини та обладнання, кораблі літаки, автомобілі, меблі та приладдя, офісне обладнання
Переоцінка накопиченого зносу об'єкта	Метод коригування накопиченого зносу: сума накопиченого зносу перераховується пропорційно до зміни валової вартості активу	Методи перерахунку суми зносу: 1) сума накопиченого зносу перераховується пропорційно до зміни валової вартості активу; 2) сума зносу виключається з валової вартості активу

Розглянувши порівняльну характеристику основних засобів між П(С)БО та МСФЗ, яку наведено у таблиці, суттєвих відмінностей не виявлено. Стандарти визначають основні засоби як матеріальні активи певного функціонального призначення, термін використання яких перевищує один рік.

Можливо відзначити, що відмінність між МСФЗ та П(С)БО полягає у відсутності вартісних обмежень, якими керуються українські підприємства у визнанні довгострокових активів основними засобами або малоцінними активами, залежно від того, наскільки істотною є для цього їх вартість.

Відповідно до МСФЗ, підприємство вирішує, капіталізувати витрати за позиковими коштами або записувати їх на витрати поточних періодів. До того ж дохід від тимчасового відволікання коштів цільових кредитів обов'язково зменшує суму витрат для капіталізації за позиковими коштами.

Згідно з нормами П(С)БО [5], підприємства в оцінюванні вартості основних засобів можуть використовувати два види оцінки: за первісною або за реальною вартістю.

На цьому етапі важливо зазначити про відмінності визначення первісної вартості об'єкта основних засобів – витрат, що створюють вартість за якою об'єкт купують та доводять до експлуатації.

За МСФЗ, основні засоби враховують за фактичною вартістю, яка є сумою сплачених коштів, або ж це є справедлива вартість іншого відшкодування, переданого для придбання активу на момент його придбання або спорудження [5].

Що ж стосується П(С)БО, то до первісної вартості основних засобів включають фактичні витрати організації на придбання, спорудження й виготовлення за винятком податку на додану вартість.

Стандартний порядок обліку не передбачає переоцінки, проте дає змогу періодично перевіряти балансову вартість – для того, аби оцінити, чи не зменшилася сума, що відшкодовується, нижче балансової вартості. Якщо зменшення вартості відбулося, то балансова вартість зменшується і різниця визначається як витрати.

Таким чином, задля гармонізації обліку та уніфікації П(С)БО до МСФЗ потрібно вирішити такі завдання: узгодити критерії визнання основних засобів та склад їх об'єктів, визначити склад витрат для об'єктів, що мають незначну вартість, узгодити методи амортизації. Подальше вдосконалення методології обліку основних засобів дасть змогу підвищити достовірність облікових даних.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Смоліна О. Облік основних засобів / О. Смоліна // Все про бухгалтерський облік. – 2008. – № 106. – С. 9–18. 2. Пашенко Н. В. Теоретичні засади обліку основних засобів / Н. В. Пашенко // Економіка та держава. – 2009. – № 1 – С. 58–59. 3. Соколов Я. В. Основные средства: их учет, снос и амортизация / Я. В. Соколов // Бухгалтерская наука. – 2009. – № 2. – С. 17–19. 4. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 7 "Основные средства", утвержденное приказом Министерства финансов Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://audit.w.3.kiev.ua>. 5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку – 2000. Повний текст усіх стандартів бухгалтерського обліку. – № 1. – К., 2008. – С. 15.